

ת"פ 13786/08/17 - מדינת ישראל נגד בני מלקו, דורון אדגו, יוחנן אסרס

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 13786-08-17 מדינת ישראל נ' מלקו ואח'

בפני כבוד השופטת גילת שלו

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

1. בני מלקו - ע"י עו"ד מיכה גבאי
2. דורון אדגו - ע"י עו"ד נס בן נתן
3. יוחנן אסרס - ע"י עו"ד רפי ליטן

הנאשמים

גזר דין

הנאשמים הורשעו על פי הודאתם בעובדות כתב אישום מתוקן, בעבירות של תקיפה לשם גניבה- עבירה לפי סעיף 381(א)(2) ו-ו(ג) לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן- החוק), וגניבה- עבירה לפי סעיף 384, 383 לחוק; והנאשמים 1 ו-2 הורשעו בנוסף בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות- עבירה לפי סעיף 402(ב) לחוק.

על פי האישום הראשון לכתב האישום המתוקן, ביום 2017 בסמוך לשעה 03:00, ב+++, יצא מביתו א', קטין יליד 2000 (להלן- המתלונן א') יחד עם חברו י' יליד 1999 (להלן- החבר), והשניים הלכו ברחוב, כשהמתלונן א' נושא תיק שהכיל בין היתר רמקול של חברת JBL, בושם ופנסים לאופניים, ואוחז בידיו אופניים חשמליים, אותם הולך לצדו, ובידו של החבר היה בקבוק שתיה; אותה עת, שהו גם הנאשמים ברחוב, ומשהבחינו במתלונן א' ובחברו, החליטו לשדוד אותם.

לשם ביצוע הגניבה, פנו הנאשמים אל השניים וביקשו שיתנו להם לבצע שיחה מהטלפון הנייד שברשותם, המתלונן א' השיב לנאשמים שאין לו שיחות, והחבר מסר לידיהם את הטלפון הנייד שלו; לאחר זמן קצר השיבו הנאשמים לחבר את הטלפון וחטפו מידיו את בקבוק השתיה שהחזיק; בהמשך, התקרב אחד הנאשמים אל המתלונן א', אחז בתיק שהיה תלוי על גופו, ושאל אותו אם בתיק יש טלפון נייד, בעוד שני הנאשמים האחרים דחפו את המתלונן א', אשר נפל ארצה מעוצמת הדחיפה, משקפי הראיה שלו נפלו מפניו, האופניים החשמליים שהחזיק נפלו, והתיק שהיה על גופו נפל לצדו על הרצפה; המתלונן א' הצליח להתרומם, והנאשמים דחפו אותו חזרה לרצפה ותקפו אותו בצוואתא חדא במכות אגרוף ובבעיטות. שכנה שצפתה במתרחש מדירתה, צעקה לנאשמים שיחדלו ממעשיהם, ואז נטלו הנאשמים את תיקו של המתלונן א' ונמלטו מהמקום.

בחיפוש שנערך ביום 29.7.17 בדירה בה התגוררו הנאשמים יחדיו ב+++, נמצא תיקו של המתלונן א' והרמקול שגנבו ממנו הנאשמים.

במעשים אלו, תקפו הנאשמים בצוותא חדא לשם גניבה, וגנבו חפץ ללא הסכמת בעליו, בכוונה לשלול שלילת קבע מבעליו.

על פי האישום השני לכתב האישום המתוקן (שיוחס לנאשמים 1 ו-2 בלבד), ביום 29.7.17 בסמוך לשעה 04:50, הלך י', קטין יליד 2001 (להלן- המתלון י'), ברחוב ב+++, כשברשותו טלפון נייד מסוג LG5; ואותה עת שהו גם הנאשמים 1 ו-2 ברחוב, כשבידיהם בקבוקי בירה. הנאשמים 1 ו-2 פנו אל המתלון י' ושאלו אותו **"מה השעה?"**, וכשהשיב להם, ביקשו ממנו את הטלפון הנייד שלו על מנת לבצע שיחה; המתלון י' מסר להם את הטלפון, ולאחר שעשו מספר נסיונות דמה לחייג ממנו, החלו הנאשמים 1 ו-2 להתרחק מהמקום, כשהם נושאים עמם את הטלפון; המתלון י' ניסה לקחת מהם את הטלפון, אך הנאשם 1 תפס אותו בכח בצווארו, הוליכו לאזור עם עצים, תוך שצעק ואיים עליו באומרו **"אתה רוצה שאשים לך את הראש בתוך עציץ?"** או בדומה לכך; המתלון י' אמר לנאשם 1 שהוא לא עשה לו כלום ואינו מבין מה הוא רוצה ממנו, ובתגובה הכה אותו הנאשם 1 בבטנו באמצעות בקבוק הבירה; במקביל, פנה הנאשם 2 שעמד במרחק מה מהשניים, אל המתלון י' וצעק לעברו שישכב על הרצפה, המתלון י' אמר לנאשמים 1 ו-2 שיעזבו אותו ושיקחו את הטלפון, אך הנאשם 2 שב ודרש ממנו לשכב על הרצפה, התקרב אליו, הכה אותו בבטנו באמצעות בקבוק הבירה, וסטר לו מספר פעמים על פניו.

מעוצמת המכות נפלו משקפיו של המתלון י' והתעקמו, וכתר שהיה באחת משיניו נפל; המתלון י' ברח מהמקום, תוך שהנאשמים 1 ו-2 זרקו לעברו את בקבוקי הבירה שאחזו בידיהם, אך לא פגעו בו; בהמשך, עזבו הנאשמים 1 ו-2 את המקום עם הטלפון הנייד.

סמוך לאחר השוד, עוכבו הנאשמים 1 ו-2 על ידי שוטרים, ובחיפוש שנערך על גופו של הנאשם 1, נמצא הטלפון של המתלון י'.

במעשים אלו, ביצעו הנאשמים 1 ו-2 שוד בחבורה, תוך נקיטה באלימות כלפי גופו של אדם.

הנאשמים הודו בעבירות כחלק מהסדר טיעון, במסגרתו תוקן כתב האישום והוסכם כי הטיעונים לעונש יישמעו לאחר קבלת תסקירי שירות המבחן, אך לא הוצגה הסכמה עונשית.

תסקירי שירות המבחן

לגבי הנאשם 1

בתסקיר מיום 13.6.18 פורטו נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של הנאשם 1, חלקן לא יפורט מפאת צנעת הפרט, ויאמר רק כי מדובר בנסיבות שאינן פשוטות; מדובר בצעיר כבן 20, המתגורר עם שלושה מאחיו הבוגרים בבית אמו; בוגר 12 שנות לימוד, שירת שירות צבאי חלקי, ושוחרר לאחר כשנה בגין אי התאמה, על רקע ביצוע העבירות בתיק זה; ומחודש 2018+++ עובד כמחסנאי במפעל לחומרי בניין.

עוד ציין שירות המבחן, כי במסגרת הליך המעצר, הופנה הנאשם 1 לטיפול ביחידה להתמכרויות ברמלה; השתלב בסוף חודש ספטמבר 2017 בתהליך אבחון, כשלהתרשמות גורמי הטיפול, אין לו בעיית התמכרות או שימוש לרעה באלכוהול,

עמוד 2

אלא שימוש מזדמן, כשבעת ביצוע העבירה הוא צרך כמויות גדולות של אלוהול באופן לא אחראי; ונמסר כי הוא משתף פעולה כנדרש, מגיע למפגשים בקביעות, מבצע בדיקות שתן, ומעלה תכנים משמעותיים בטיפול. לדבריהם, מטרת הטיפול במסגרת היא הבנת השפעות צריכת האלוהול והחיבור לקשיין הרגשיים, בכדי להמנע ממצבים של אבדן שליטה על דחפיו התוקפניים תחת השפעת אלוהול בעתיד. בנוסף, במסגרת צו פיקוח מעצר, בין החודשים אוגוסט 2017 ליוני 2018, שולב הנאשם 1 בקבוצה המיועדת לעצורי בית, אליה הגיע באופן סדיר, שיתף פעולה כנדרש וגילה מעורבות; במסגרת השיחות, שיתף הנאשם 1 בהתמודדותו עם מעצר הבית, המחירים האישיים והמשפחתיים נוכח ההליך המשפטי, והאכזבה מסיום שירותו הצבאי בשל ההליך הפלילי.

אשר לעבירות בהן הורשע, טען הנאשם 1 בפני שירות המבחן, כי בוצעו על רקע תקופה משברית בחייו, במסגרתה נפקד למשך מספר שבועות משירותו הצבאי, וחווה תחושות של תסכול וכעס על גורמי הטיפול בצבא, שלתפסתו לא נענו למצוקתו הפיזית והרגשית. לדבריו, ביצע את העבירות במהלך חופשה +++ עם חבריו, עת היה תחת השפעת אלוהול, ואינו זוכר בבירור את התנהלותו בעת ביצוע; אם כי טען שהוא צורך אלוהול בעיקר בנסיבות חברתיות, וכי היותו מצוי בגילופין בעת ביצוע העבירות, אינו מאפיין את התנהלותו בדרך כלל, והוא שלל בעייתיות בתחום זה. שירות המבחן ציין, כי הנאשם 1 התקשה להעמיק בסיפור העבירות, וזאת בשונה מיכולתו להעמיק באירועים במסגרת היחידה להתמכרויות; כשלהערכתו, ברקע לכך עומדים מאפיינים אישיותיים, תרבותיים ורגשיים, כאשר במצבו של הנאשם 1 דרושה התערבות ממושכת ואיטית ליצירת קשר, כדי שיוכל לתת אמון ולהפחית התנגדותו והגנותו, ולהעמיק בהתנהגותו האלימה. עם זאת התרשם שירות המבחן, כי לצד קשייו לדבר על האירועים, הנאשם 1 מבין את חומרת העבירות, מביע חרטה על מעשיו, ומבין שלמעשיו האלימים השפעה משמעותית על נפגעי העבירות.

שירות המבחן סקר את גורמי הסיכוי בעניינו של הנאשם 1, ובהם גילו הצעיר, יכולתו וכוחותיו התקינים, תפקודו התקין לאורך השנים, ושאיפותיו לניהול אורח חיים נורמטיבי; העדר עבר פלילי או תיקים פתוחים נוספים, והעדר דפוסים אלימים מושרשים; הבעת החרטה על מעשיו ותובנה בדבר חומרתם; היותו של ההליך הפלילי גורם מרתיע ומציב גבולות עבורו; והבעת נכונות לשתף פעולה עם גורמי הטיפול, להעמיק במעשיו, לבחון את הקשיים העומדים ברקע להם, ולרכוש כלים להתמודדות עמם. מנגד פורטו גורמי הסיכון, ובהם חומרת העבירות ומאפייניהן (פגיעה פיזית ונפשית בקרבנות צעירים ופגיעים, בצוותא ותחת השפעת אלוהול, מבלי לשלוט בדחפיו האלימים); קשייו לשתף בנוגע לעבירות, למניעיהן וליחסים בין השותפים לעבירות בכלל, ובעת ביצוע העבירות בפרט; קשייו להתייחס באופן מעמיק לפגיעה ולנזק שנגרמו לנפגעי העבירות; קשייו האישיותיים, הרגשיים והתרבותיים, לרבות קיומן של חוויות פוגעניות שטרם עובדו; וההתרשמות שהוא מתנהל בחשדנות, בעל דימוי עצמי נמוך, ותחושות של דחיה, תסכול וכעס, שניתן להניח שבאו לידי ביטוי בהתנהגותו הלא מווסתת והאלימה בעת העבירות.

בשקלול כל האמור העריך שירות המבחן, כי הסיכון להשנות ביצוע עבירות בעתיד הוא נמוך, ובמידה וישוב לבצע עבירות אלימות, חומרתן תהיה ברמה בינונית.

לאור האמור לעיל, המליץ שירות המבחן להמנע משליחתו של הנאשם 1 למאסר בפועל, העלולה לקטוע את הליך השיקום בו החל ולחשוף אותו למצבי סיכון; ולאפשר שילובו בתכנית טיפולית, שתכלול שיחות פרטניות והשתתפות בקבוצה טיפולית, כשלהערכתו, אם יתמיד בתכנית זו, הסיכון להשנות עבירות יפחת באופן משמעותי. על כן, הומלץ על העמדתו בצו מבחן למשך שנה, לצד עונש של מאסר בעבודות שירות, ופיצוי למתלוננים.

בתסקיר מיום 7.10.18 עדכן שירות המבחן, כי הנאשם 1 המשיך בטיפול במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות, ומדיווח גורמי הטיפול עולה, כי הוא מתמיד בהגעתו למפגשים, מגלה מוטיבציה גבוהה, רצינות ואחריות בקשר עם, מפתח יכולת לזיהוי רגשות ומצבי סיכון, ויכולת להשתמש בכלים שהוא רוכש בטיפול, לצורך שליטה בדחפים תוקפניים ומציאת פתרונות במצבי דחק; כי הוא מוסר בדיקות שתן ונשיפה נקיות מחומרים פסיכואקטיביים; וכי השתלב גם בתכנית תעסוקה, שמטרתה לסייע לו בבחירת מסגרת תעסוקה התואמת את שאיפותיו וכישוריו.

עוד צוין, כי הנאשם 1 שולב בקבוצה טיפולית לצעירים עוברי חוק, נכח בשמונה מתוך עשרה מפגשים שהתקיימו; נטל חלק פעיל בשיח הקבוצתי, ושיתף בתכנים משמעותיים; ולהערכת שירות המבחן, אם ימשיך בתהליך הוא עשוי להתרם משמעותית מהשתתפותו בקבוצה, וכתוצאה מכך יפחת הסיכון להשנות עבירות בעתיד.

שירות המבחן התרשם, כי הנאשם 1 מתנהל באופן רציני ואחראי, מגלה מוטיבציה גבוהה לשינוי, משקיע משאביו בהליך השיקום, מכיר בקשיים העומדים ברקע לעבירות, ומציב לעצמו מטרות נורמטיביות לעתיד. לאור כל האמור, ונוכח שיתוף הפעולה של הנאשם 1 עם התכנית הטיפולית שנבנתה לו, שב שירות המבחן על המלצתו להטיל על הנאשם 1 צו מבחן למשך שנה, מאסר בדרך של עבודות שירות ופיצוי למתלוננים.

לגבי הנאשם 2

בתסקיר מיום 13.6.18 פורטו נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של הנאשם 2, כבן 19, המתגורר בבית הוריו; בוגר 12 שנות לימוד ובעל בגרות מלאה, שחקן כדורגל פעיל בקבוצת הנוער של רמלה; עובר למעצרו שירת כחייל בשירות סדיר, אך התקשה להסתגל למסגרת הצבאית, ערק למשך כשבועיים וריצה עונש מאסר בכלא צבאי, לאחריו שב לשירות הצבאי, אך קיבל פטור עקב מעצרו בתיק זה.

עוד צוין שירות המבחן, כי במסגרת הליך המעצר, שולב הנאשם 2 ביחידה לטיפול בהתמכרויות ברמלה, החל מחודש ספטמבר 2017; מדיווח גורמי הטיפול עולה כי הוא מגיע למפגשים פרטניים ומוסר בדיקות שתן נקיות, וכי הוא מצוי בראשית בחינת מצב השימוש באלכוהול והשפעת השימוש על התנהגותו. בנוסף, צוין כי הנאשם 2 הגיע למפגש היכרות לקבוצה של עוברי חוק צעירים בשירות המבחן, נמצא מתאים וביטא מוטיבציה להשתלבות בה, והוא עתיד להשתלב בקבוצה זו בקרוב.

אשר לעבירות בהן הורשע, תיאר הנאשם 2 בפני שירות המבחן, קשר קרוב וטוב עם הנאשמים 1 ו-3, שהם חברי ילדות שלו; לדבריו, נסע עם שני חבריו ושתיים נוספות לחופשה ב+++, הם שכרו דירה בעיר ובילו בה יחדיו, ו"באותו יום" הוא שתה כמויות גדולות של אלכוהול, אותן לא היה רגיל לצרוך. לגבי האישום הראשון טען, כי יצא עם חבריו לבילוי, אך אינו זוכר בבירור את השתלשלות האירועים, שכן היה תחת השפעת אלכוהול; טען כי הם פגשו במתלוננים, ולאחר חילופי דברים קצרים התפתח ריב אלים, אך הם לא הגיעו למקום בכוונה לגנוב מהמתלוננים רכוש. לגבי האישום השני טען, כי גם באירוע זה הוא היה תחת השפעת אלכוהול, והם פנו לקחת את מכשיר הטלפון מהמתלונן. שירות המבחן התרשם, כי הנאשם 2 נוטה להשליך את הסיבות להתנהגותו הבעייתית על צריכת האלכוהול והשפעתו; כי למרות שאינו זוכר את האלימות שהפעיל כלפי המתלוננים, הוא מבין שלקח חלק באירוע בעל חומרה קשה, ומבין את הבעייתיות והפסול שבהתנהגותו; כי הוא חש צער על הסלמת האירועים, מבין את הנזק שגרם למתלוננים, ומבטא אמפתיה והבנה

לפגיעתו בהם. הנאשם 2 שלל קיומה של בעיה בתחום השליטה בכעסים, או נטיה לאימפולסיביות, הדגיש את תפקודו הנורמטיבי, תיאר את העבירה כחריגה להתנהלותו; וציון, כי החל להשתמש באלכוהול מגיל 16, בנסיבות חברתיות ובאירועים משפחתיים, בתדירות של אחת למספר שבועות, אך בעת ביצוע העבירות היה תחת השפעת אלכוהול, באופן שאינו מייצג את דפוסי צריכתו בדרך כלל.

שירות המבחן סקר את גורמי הסיכוי בעניינו של הנאשם 2, ובהם גילו הצעיר ותפקודו התקין עד למעצרו במסגרות לימודים ועבודה (אם כי מנגד צוינו קשיי ההסתגלות למסגרת הצבאית, שהביאו אותו לעריקות ולמאסר); העדר עבר פלילי או תיקים נוספים, וההתרשמות כי הוא מבטא שאיפות לניהול אורח חיים נורמטיבי, ונעדר מאפיינים עברייניים מושרשים וקשרים עברייניים; הבעת תובנה לבעייתיות שבהתנהגותו אלימה, חרטה על מעשיו ואמפתיה למתלוננים; השתלבותו בהליך טיפולי במסגרת הליך המעצר, והבעת מוטיבציה להמשך טיפול. מנגד, פורטו גורמי הסיכון, ובהם מאפייני העבירות שביצע, לרבות ביצוע העבירות בצוותא עם חבריו הקרובים, תחת השפעת אלכוהול, ותוך עשיית שימוש בבקבוק בירה כנשק קר, בכוונה לפגוע פגיעה ממשית באדם; ההתרשמות מקיומם של קשיים רגשיים ונפשיים, ובהם קשיים בקבלת סמכות, נוקשות מחשבתית, וחשש לחוסר שליטה תחת השפעת חומרים; העדר יציבות בחייו, כאשר כיום אינו עובד; הרושם כי הוא מצוי בשלב גיבוש הזהות, חש בלבול ועסוק במחירים אותם הוא משלם בעקבות ההליך המשפטי; וההתרשמות מקושי ניכר במתן אמון בסביבתו, ומנטיה לצמצם ולהסתיר את מצוקתו הרגשית, שיתכן שעומדים ברקע לעשיית שימוש לרעה באלכוהול (כפי שעשה בעת העבירות על רקע קשיי הסתגלותו לשירות הצבאי).

בשקלול כל האמור העריך שירות המבחן, כי הסיכון להשנות התנהגות אלימה הוא נמוך, וכי חומרתה הצפויה של ההתנהגות היא בינונית.

לאור כל האמור, סבר שירות המבחן כי קיימת חשיבות לתת לנאשם 2 הזדמנות להמשך שילוב בהליך הטיפול; והמליץ על העמדתו בצו מבחן למשך שנה, לצד הטלת עונש מאסר בדרך של עבודות שירות, מאסר על תנאי ופיצוי למתלוננים.

בתסקיר מיום 20.9.18 עדכן שירות המבחן, כי בחודש יוני 2018 שולב הנאשם 2 בקבוצה המיועדת לצעירים עוברי חוק, הגיע לשישה מתוך שמונה מפגשים שהתקיימו; ההתרשמות היא כי הוא ער לשיח הקבוצתי ולומד לקחת בו חלק בהתאם ליכולותיו, אך מתקשה בביטוי רגשי ונוטה לפנות לשיח קונקרטי; מבטא הבנה לצרכיו בהכוונה וסיוע, ממקד רצונו בעריכת שינוי ביכולתו לשלוט בכעס ובהתנהגות אלימה; וניכר כי הוא מתנהל באופן המותאם לשלב בו הוא מצוי בקבוצה, מתמקד בהתמקמות בקבוצה ובוחן את מקומו; וכי הוא יכול להעזר בקבוצה גם בתחומים נוספים בחייו. במקביל, המשיך הנאשם 2 בטיפול במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות, כאשר מדיווח גורמי הטיפול עלה, כי הוא מגיע באופן עקבי למפגשים הפרטניים ומוסר בדיקות שתן נקיות; אך מאז שינוי תנאי מעצרו והשתלבותו בעבודה, עלו קשיים בהגעתו הרציפה, ונערכו עמו התערבות ומאמצים לסייע לו ביצירת רציפות טיפולית; צוין, כי בתקופה שחלפה, הנאשם 2 העמיק ביכולותיו להביע רגשות ולשתף בתכנים אישיים מחייו, הוא בוחן דרכי קבלת החלטות ומפתח מודעות לדפוסי התנהגותו, אך זקוק להמשך טיפול.

שירות המבחן התרשם, כי הנאשם 2 החל להכיר בקשייו השונים ולבחון את דפוסי אישיותו, וכי המוטיבציה שלו לפעול לשינוי דפוסי התחזקה. שירות המבחן שב וסקר את גורמי הסיכון והסיכוי בעניינו, הוסיף עליהם את ההתרשמות כי ההליך המשפטי מהווה גורם מרתיע ומציב גבולות עבורו, את העובדה שלא הפר את תנאי השחרור, ושלא נפתחו נגדו

תיקים נוספים; והעריך כי הסיכון להשנות התנהגות אלימה נמוך, כי חומרתה הצפויה נמוכה גם היא, וכי המשך ההליך הטיפולי יפחית את הסיכון האמור.

לאור כל האמור, לאור ההתרשמות כי הנאשם 2 פועל לקדם עצמו, כעולה מהשתלבותו בעבודה עם הקלת התנאים המגבילים בעניינו, ולאור התמדתו בהליך הטיפולי, שב שירות המבחן על המלצתו להטיל עליו צו מבחן לשנה לצד מאסר בעבודות שירות.

לגבי הנאשם 3

בתסקיר מיום 13.6.18 פורטו נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של הנאשם 3, כבן 21, המתגורר עם משפחתו; בוגר 12 שנות לימוד ותעודת מקצוע בתחום העיצוב, שירת בשירות סדיר בצה"ל כשנה ושמונה חודשים, עד למעצרו בתיק זה.

שירות המבחן ציין, כי במסגרת האבחון שנערך לנאשם 3 בהליך המעצר, הם התרשמו מצעיר בעל קווי אישיות בלתי בשלים, הנמצא בשלבי גיבוש זהותו העצמית, ולצד זאת בעל כוחות תפקודיים, ויכולת הסתגלות למסגרות; ונוכח התרשמותם מנזקקותו לתמיכה והכוונה, ולטיפול בתחום ההתמכרויות, הוא הופנה למרכז לטיפול בנפגעי התמכרויות ברמלה, שם שולב ביום 29.7.17. מדיווח גורמי הטיפול במרכז עלה, כי הנאשם 3 משתף פעולה באופן מלא, מגיע בעקביות והתמדה למפגשים פרטניים אחת לשבוע, ומוסר בדיקות שתן נקיות, ואף נשקל שילובו בקבוצה טיפולית, אך הדבר לא יצא אל הפועל, מאחר ששותפיו לעבירה מטופלים באותה מסגרת, ולא ניתן לשלבם בהליך טיפולי משותף. כן צוין, כי תכנית הטיפול יעילה לגביו, והוא נעזר בטיפול לצורך בחינת גורמי סיכון ודפוסי התנהלות העומדים ברקע לביצוע העבירות; משתף בכנות ומבטא נכונות להתבוננות ביקורתית; בעל מוטיבציה גבוהה ונכונות להמשך הטיפול; ולכן הומלץ על המשך הטיפול במסגרת, ונבחנת אפשרות לשלבו בהכוון תעסוקתי.

עוד צוין, כי הנאשם 3 שולב בחודש פברואר 2018 בקבוצה טיפולית לעצורי בית בשירות המבחן, אליה הוא מקפיד להגיע מדי שבוע, ומעלה תכנים משמעותיים במפגשים.

אשר לעבירות בהן הורשע, טען הנאשם 3 בפני שירות המבחן, כי בינו לבין הנאשמים 1 ו-2 קיימת היכרות קודמת, כחיילים בשירות סדיר מהעיר רמלה, שנפגשו לעתים במקומות בילוי בעיר; כאשר על רקע רצונם המשותף לנפוש ב+++ שכרו דירת נופש לשלושה ימים בסוף שבוע, אז בילו יחד וצרכו אלכוהול בשעות שקדמו לעבירות. לדבריו, צרך אלכוהול מרצון לחוש שחרור וחופשיות, ובעת האירוע היה שרוי תחת השפעת אלכוהול, באופן שאינו מייצג את דפוסי צריכת האלכוהול שלו בדרך כלל (לטענתו הוא צורך אלכוהול בנסיבות חברתיות בלבד, לרוב באופן מתון, ושלל שימוש מופרז באלכוהול). שירות המבחן ציין, כי הנאשם 3 התקשה להזכר במחשבותיו ובתחושותיו טרם ביצע העבירה, ציין כי אינו זוכר פרטים רבים מהדקות שקדמו לעבירה, לרבות תכנון הפגיעה, ושלל החלטה מצדו לגנוב מהמתלון דבר מה; לדבריו, בתחילה הם פנו למתלון כדי לבקש סיגריה, והתנהלה שיחת חולין ביניהם לבין המתלון, אך לאור התבטאויות מזלזלות מצד המתלון, לאחר מספר דקות, הם החלו לקלל זה את זה באופן הדדי, ותקפו יחד את המתלון; אך הוא לא היה מודע לכך שחבריו נטלו את תיקו של המתלון, מאחר שהוא רץ ראשון ממקום האירוע. שירות המבחן התרשם, כי הנאשם 3 מבטא בהלה מאבדן השליטה ומהפוטנציאל הקיים בו להתנהלות אלימה ופוגענית, וכי הוא עסוק בבחינת התנהלותו הבעייתית והפוגענית באירוע, ובפער שבינה לבין תפיסתו את עצמו כאדם שומר חוק,

בעל ערכים ונורמות התנהגות תקינות בדרך כלל; כן התרשם מקיומה של יכולת ראשונית לבחון את התנהגותו האלימה ואת דפוסי צריכת האלכוהול שלו בסיטואציות חברתיות ובכלל; וציון, כי הנאשם 3 הצליח לגלות אמפתיה כלפי המתלונן והנזקים שנגרמו לו, וכי האירוע ומעצרו בעקבותיו, הביאו לטלטלה בחייו, לתחושות חרטה, בושה ואכזבה עצמית ממעשיו; אך לצד זאת קיים קושי בבחינת קשריו החברתיים, הדינמיקה בינו לבין חבריו, ובבחינת דרכי פעולה אחרות בהן יכול היה לנקוט.

שירות המבחן סקר את גורמי הסיכוי בעניינו של הנאשם 3, ובהם גילו הצעיר, יכולותיו הטובות, כוחותיו החיוביים לתפקוד תקין במסגרות השונות ומחויבותו למשפחתו; עברו הנקי, קיומה של מערכת ערכים תקינה ושאיפות נורמטיביות לחייו ולעיתידו, וההתרשמות כי אינו נותן לגיטימציה לשימוש באלימות ואינו מאופיין בדפוסי התנהגות אלימים; היותם של ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו גורם מרתיע, מציב גבול ומגייס להתבוננות עצמית ביקורתית; מחויבותו לשמירת התנאים המגבילים; נטילת האחריות על מעשיו, קיומה של תובנה לחומרת התנהגותו, והשלכותיה על המתלונן; שיתוף הפעולה עם גורמי הטיפול, התגייסותו ויכולתו לערוך בחינה ביקורתית של התנהגותו באירוע, ויכולתו להתרם מההליך הטיפולי בו החל. מנגד, פורטו גורמי הסיכון, ובהם אופיין האלים של העבירות, חומרתן, והעובדה שבוצעו בצוותא, תוך פגיעה במתלונן קטין; קשייו לבחון את קשריו החברתיים, ואת בחירתו לצרוך אלכוהול באופן מופרז, ולשהות עם חבריו ברחוב בשעת לילה מאוחרת; ההתרשמות מהיותו בעל קווי אישיות ילדותיים ובלתי בשלים, המצוי בשלבי גיבוש זהותו העצמית; קיומו של קושי להציב גבולות לעצמו ולסביבתו; והעדר כלים ומיומנויות להתמודד עם סיטואציות חיים מורכבות, כשבמצבים מסוימים הוא נוטה לטשטש גבולות ולפעול לריצוי אחרים לשם חיזוק תחושת ערך עצמי.

בשקלול כל האמור, העריך שירות המבחן, כי מדובר באירוע חריג וקיצוני בחייו של הנאשם 3, הנחוה על ידו באופן משברי, תוך שניכרת ההשפעה המרתיעה של ההליך המשפטי; התרשם כי רמת הסיכון להשנות התנהגות אלימה בעתיד היא נמוכה, וכי במידה ויפעל שוב באלימות, חומרתה צפויה להיות בינונית; וציון כי המשך השתתפותו בטיפול, יפחית את רמת הסיכון האמור.

לאור האמור, המליץ שירות המבחן על הטלת ענישה שיהיה בה גם מסר מעודד לגבי מאמצי הנאשם 3 לשיקום, בדמות מאסר בדרך של עבודות שירות, ופיצוי למתלונן; זאת לצד העמדתו במבחן למשך שנה, במהלכו ימשיך בהליך הטיפול.

בתסקיר מיום 3.10.18 עדכן שירות המבחן, כי הנאשם 3 שמר על קשר רציף ועקבי עם שירות המבחן, וביטא נכונות להמשך הקשר; החל לעבוד כקופאי בחנות נוחות בתחנת דלק, והביע שביעות רצון מהקלת התנאים המגבילים, באופן שאפשר לו לשוב לתפקוד ולמעגל העבודה; והתייחס לקושי ולתחושות חוסר האונים שחוה בתקופה הממושכת של התנאים המגבילים, התלות במפקחיו, ותחושת האכזבה מעצמו ומהדאגה והצער שהסב להוריו. שירות המבחן ציון, כי הנאשם 3 לקח אחריות על מעשיו, הביע חרטה ובושה, הכיר בפסול שבהתנהלותו, התייחס להשלכות השליליות של מעשיו, גילה אמפתיה כלפי המתלונן והנזקים שנגרמו לו, מבין כי עליו לשאת בתוצאות מעשיו, והצליח להתחיל לבחון את גורמי הסיכון במצבו.

עוד צוין, כי הנאשם 3 השלים את השתתפותו בקבוצה לעצורי בית (בה השתתף מפברואר 2018 עד אוגוסט 2018), כאשר עם התקדמות הטיפול, מעורבותו בקבוצה הפכה משמעותית, הוא שיתף בכנות בקשייו ובנקודות חולשה באישיותו, וההתרשמות היא שהוא נתרם מהשתתפותו בה.

בנוסף, המשיך הנאשם 3 בטיפול ביחידה להתמכרויות, ומדיווח גורמי הטיפול עלה כי הוא מתמיד בהגעה לפגישות הפרטניות ולבדיקות, שכולן נמצאו נקיות מחומרים פסיכואקטיביים; בולטת יכולתו בשיתוף ובחשיפת תכנים משמעותיים מעולמו הפנימי; ונראה כי הקשר הטיפולי מהווה עבורו מרחב בטוח ומסגרת יציבה ומכילה. הנאשם 3 אף הופנה לתוכנית תעסוקה במרכז, כתוספת לתוכנית הטיפולית, מתוך רצון לקדמו בנוגע להשלמת בגרויות.

לאור האמור, לאור שיתוף הפעולה מצדו בקשר הטיפולי, העדר תיקים נוספים, ההתרשמות מצרכיו הטיפוליים, ועל מנת לעודד את הנאשם 3 במאמציו לשינוי חיובי ולחזק את חלקיו המתפקדים, שב שירות המבחן על המלצתו להטלת צו מבחן ומאסר בדרך של עבודות שירות; והדגיש כי הטלת עונש מאסר של ממש בעיתוי זה, עלולה לקטוע את ההליך הטיפולי, לפגוע במוטיבציה שלו לטיפול, לגרום לרגרסיה במצבו ולהעצים את רמת הסיכון להשנות התנהלות בעייתית בעתיד.

הראיות לעונש

מטעם המאשימה הוגשו הצהרות נפגעי העבירה של שני המתלוננים (ת/1, ת/2).

המתלונן א' טען, כי לאחר האירוע הוא היה נתון במצב פאניקה תמידי במשך כ- 6-7 חודשים; סבל מחוסר שינה, ו"קפץ" מכל רחש באמצע הלילה; פחד לצאת מביתו לקראת שעות הערב, אלא אם היה מוקף באנשים קרובים; לא היה מסוגל לעבור במקום האירוע מחשש לחייו; היה מלא בחרדות, וחסר סבלנות לאנשים ולדברים, לרבות דברים פשוטים ויום יומיים.

המתלונן י' תיאר את הנזקים הפיזיים שנגרמו לו כתוצאה ממעשי הנאשמים: לדבריו, נשבר לו כתר בשן כתוצאה משתיים או שלוש סטירות שקיבל מהנאשמים; וכן נשברו לו המשקפיים והמצלמה בטלפון הנייד. כן פירט את הנזקים הנפשיים שנגרמו לו, וטען, כי סבל מפחדים לצאת מהבית, כאשר יצא מהבית רק באור יום, וגם אז פחד להסתובב בגפו, שמא יקרה לו מקרה דומה; כי לא העז לעבור במקום האירוע; כי סבל מקשיי שינה, כאשר בחודשיים הראשונים לאחר האירוע, לא ישן כלל, וכשנרדם היה מתעורר בבהלה בשל סיוטים מהמקרה.

מטעם ההגנה הוגש בעניינו של הנאשם 2, מכתבו של מר א"ק(נ/1), מחנכו בכיתות י"א-י"ב, שתיאר את התהליך החיובי שעבר הנאשם 2 לאחר מעברו מתיכון אחר, בו לא הסתדר, כאשר בהדרגה הפך לתלמיד מצטיין, ובין התלמידים הבודדים בכיתתו שסיים בגרות מלאה; וציין כי לצד הקשיים בהתנהגותו, קיימים צדדים חיוביים ובוגרים, והוא היווה פעמים רבות גורם מרגיע וממתן בכיתתו; ועל כן עתר להתחשבות בהליך השיפור המשמעותי שעבר.

עוד הוגש בעניינו של הנאשם 2 מכתבה של מפקדת שלו בצבא (נ/2), במסגרתה תיארה את קשייו להסתגל למערכת הצבאית ומאמציו לסיים את הקורס בהצלחה; ציינה כי היה חייל כריזמטי, חברי ומתחשב בזולת; בעל מוטיבציה ופוטנציאל לסיים את השירות הצבאי בהצלחה, אשר עבר תהליך משמעותי, ושאף לשנות את עתידו; וציינה כי חוסר המשמעת שלו נבע לרוב מקשיים אישיים וכלכליים, ומכך ששירת רחוק מהבית.

בנוסף, הגיע מר ק' לבית המשפט כדי להעיד בעניינם של הנאשמים 1 ו-2. העיד כי היה המחנך שלהם ומכיר אותם

מכיתה י"א, בתיכון "+++++", שהוא תיכון של "הזדמנות שניה", אליו מגיעים תלמידים שנפלטו ממסגרות לימוד אחרות; השניים התמידו והגיעו לבית הספר מדי יום, לא היו מעורבים באירועים חריגים, והוציאו תעודת בגרות, הנאשם 1 בגרות חלקית, והנאשם 2 בגרות מלאה. עוד העיד, כי היה בהלם כששמע על המקרה, כי ביקר את הנאשמים בתקופת מעצר הבית, והתרשם שהם מבינים שעשו משהו קיצוני, שאפילו לא ידעו להסביר, ושהם מתחרטים על מעשיהם; והביע תקווה שבית המשפט יתן להם הזדמנות נוספת, ולא יטיל עליהם עונש מאסר.

הטיעונים לעונש

ב"כ המאשימה עתר לקביעת מתחמים נפרדים לשני האישומים.

לגבי האישום הראשון, הפנה לכך שעל פי כתב האישום, הנאשמים תקפו את המתלון בצוותא חדא, כתוצאה מהחלטה משותפת שלהם, כך שאין כל חשיבות לשאלה מי הכה ראשון, או מה היה החלק היחסי של כל אחד מהם בתקיפה; הפנה לכך שמדובר בשלושה בגירים שתקפו שני קטינים כבני 17; לכך שלא הסתפקו בגניבת רכושו של המתלון, אלא הפגינו כלפיו אכזריות ובריונות, המשיכו להכותו גם כשנפל על הרצפה, וחדלו רק כאשר שכנה הבחינה בהם וצעקה עליהם; וכן לנזק שנגרם למתלון א' כתוצאה ממעשיהם, כעולה מתצהיר הנפגע. לטענתו, לאור מידת האלימות, העובדה שמדובר בעבירה שבוצעה בחבורה, כלפי קטין, יש לקבוע רף ענישה גבוה יחסית לעבירה של תקיפה לשם גניבה, ולהעמיד את מתחם העונש ההולם בין 18 ל-30 חודשי מאסר בפועל; תוך שהפנה לפסק דין של בית המשפט השלום בתל אביב, בו נבחן הדמיון בין העבירה של תקיפה לשם גניבה לעבירת השוד, ונקבע כי במקרים מסוימים יש לקבוע להן מתחמים דומים.

אשר לאישום השני, הפנה ב"כ המאשימה לכך שיום לאחר האירוע הראשון, ביצעו הנאשמים 1 ו-2 מעשים דומים, כאשר תקפו בצוותא, בבריונות ובאלימות קטין כבן 16, באמצעות בקבוקי בירה, וזאת גם לאחר שנטלו את הטלפון שלו, תוך התעלמות מבקשותיו שיחדלו; כאשר עוצמת האלימות בה נקטו, נלמדת מהנזקים שנגרמו למתלון י'. לטענתו, יש להעמיד את מתחם העונש בין 3 ל-6 שנות מאסר.

אשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, ציין ב"כ המאשימה את הודאת הנאשמים, החסכון בזמן שיפוטי, נסיבותיהם האישיות והעדר עבר פלילי, ועתר להשית עליהם עונש המצוי ברף התחתון של מתחמי הענישה. לטענתו, על אף הליך השיקום שעברו הנאשמים, כעולה מהתסקירים (ובהקשר זה הפנה גם לקשיים העולים מהתסקירים, בעיקר בנוגע לנאשמים 1 ו-2, ולכך שרמת הסיכון שלהם עדיין לא אוינה), וגם אם בית המשפט יחליט לחרוג ממתחמי הענישה משיקולי שיקום, אין באמור בתסקירים הצדקה לחריגה כה משמעותית כפי שהמליץ שירות המבחן, ולא ניתן להסתפק בענישה במסגרת עבודות שירות. על כן, עתר ב"כ המאשימה להטיל על הנאשמים עונשי מאסר המצויים ברף התחתון של המתחמים שהוצעו, לצד מאסר מותנה, קנס ופיצוי משמעותי למתלוננים.

ב"כ הנאשם 1 ביקש לראות בשני המקרים אירוע אחד, המבטא מעידה חד פעמית של הנאשם 1; הפנה לפסיקה במסגרתה הוטלו עונשי מאסר בעבודות שירות, וטען כי מתחם העונש ההולם בעניינו נע בין מאסר לריצוי בעבודות שירות למספר חודשי מאסר בפועל.

הסנגור הפנה לגילו הצעיר של הנאשם 1, לעברו הנקי; לתקופה הארוכה, למעלה מ-14 חודשים בה הוא מצוי בתנאים

מגבילים, כאשר מאז שחרורו ממעצר השתלב בהליך טיפולי; לעולה מתסקירי שירות המבחן, כי הוא נעדר דפוסים עבריינים, בעל שאיפות נורמטיביות, משתף פעולה באופן מלא עם גורמי הטיפול, ולמעשה מצוי בעיצומו של הליך שיקום; ולהתרשמות שירות המבחן כי הטלת עונש מאסר בפועל תקטע את הליך השיקום. לטענתו, על פי כל הפרמטרים הקבועים בסעיף 40א לחוק, יש להטיל על הנאשם 1 עונש המצוי ברף התחתון של המתחם שהוצע; אך גם אם בית המשפט יקבע כי מתחם העונש מתחיל ממאסר בפועל, הרי שמדובר במקרה בו בית המשפט אמור לפעול לפי סעיף 40ד לחוק, נוכח ההליך השיקומי והמלצת שירות המבחן, לחרוג מהמתחם ולהטיל עליו עונש מאסר בעבודות שירות, שיש בו כדי להעביר מסר משמעותי.

ב"כ הנאשם 2 טען, כי מאחר שמדובר בשתי עבירות שבוצעו בסמיכות זמנים, בטווח של 24 שעות, על ידי אותם אנשים ובשיטה דומה, יש לראותן כאירוע אחד, ולקבוע מתחם עונש אחד לגבי שני האישומים. לדבריו, מדובר בעבירות ספונטניות ולא מתוכננות, שבוצעו על רקע שתיה לשכרה, באופן שאינו מאפיין את אורחותיו של הנאשם 2, שהיה שיכור עד כדי כך שאינו זוכר מה בדיוק קרה; כשדבריו, מכתב האישום עולה כי הנאשם 2 לא היה היוזם בשני המקרים, ובאישום השני הוא אף עמד במרחק מה מהנאשם 1 ומהמתלונן. עוד הפנה הסנגור לפסיקה בנוגע למתחם העונש ההולם בעבירות שוד ספונטניות, ולפסיקה במסגרתה הוטלו עונשי מאסר בעבודות שירות, גם במקרים חמורים יותר.

הסנגור הפנה לגילו הצעיר של הנאשם 2, שהיה בן 18 ו-11 חודשים בעת ביצוע העבירות, עשה חיל בשירותו הצבאי כעולה מהמלצת המפקדת, והיה שחקן כדורגל מוערך; טען כי מעצרו למשך כחודש וחצי, שהיה אירוע טראומטי עבורו, קטע את שירותו הצבאי ואת הקריירה המקצועית שלו, ודרבן אותו להשתתף בהליך טיפולי; ואכן מאז שחרורו הוא השתלב באופן הדרגתי בטיפול, ולאט לאט חל בו שינוי, כאשר מבחור סגור ומופנם הוא החל לשתף בחייו וברגשותיו, נטל אחריות למעשיו, הבין את חומרתם, הביע אמפתיה למתלוננים, הביע מוטיבציה והעמיק בטיפול בשירות המבחן וביחידה להתמכרויות. עוד הפנה הסנגור להתרשמות שירות המבחן כי מסוכנותו של הנאשם 2 פחתה, וכיום היא נמוכה, כך שלדבריו אי שליחתו לכלא לא תסכן את הציבור; וכן לדברי שירות המבחן, כי הוא נמצא בשלבי גיבוש זהות עצמית, וטען כי במצב זה, הטלת עונש מאסר בפועל עשויה להביא לחבירתו לגורמים שליליים. לאור האמור, לאור כבדת הדרך שעבר הנאשם 2 בהליך הטיפולי, והסיכוי הממשי לשיקום, עתר הסנגור לאימוץ המלצת שירות המבחן.

ב"כ הנאשם 3 טען, כי מתחם העונש לו עותרת המאשימה בנוגע לאישום הראשון, אינה מתיישבת עם עובדות כתב האישום, ועם העבירה שיוחסה לנאשם 3, המצויה בסמכות בית משפט השלום, כאשר העונש לו עתר ב"כ המאשימה קרוב לעונש המרבי הקבוע בצדה. לטענתו, הפסיקה אליה הפנתה המאשימה אינה רלוונטית לענייננו, שכן עניינה בשוד קשישות ובנאשמים בעלי עבר פלילי; כשבענייננו לא מדובר בחבורת שודדים מתוככמת שחברו יחד כדי להתעשר, אלא **"בחבורה אומללה של אנשים שהצליחו באגורות האחרונות שנשארו להם, לשכור דירה +++ כדי לנפוש"**.

עוד טען, כי מדובר בכשל חד פעמי, שאינו מאפיין את אורחות חייו של הנאשם 3; כי הוא עשה כבדת דרך רבה בהליך הטיפולי, כעולה מהתסקירים, וכמוסכם גם על ב"כ המאשימה; וכי למרות ששילם מחירים כבדים בגין מעשיו, ובהם שהותו במעצר בית תקופה ממושכת, מצבו הכלכלי הקשה, שחרורו מהצבא והפגיעה הקשה בעתידו לאור הרשעתו, הוא השקיע רבות בהליך הטיפולי; וטען כי במצב כזה גם האינטרס הציבורי תומך בשיקולי שיקומו. לאור האמור, עתר הסנגור להמנע מהטלת עונש מאסר, ולהסתפק בהטלת מספר חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות.

הנאשם 1 טען, כי הוא מודע לחומרת מעשיו ומתבייש בהם, כי עבר כברת דרך ארוכה, וביקש כי בית המשפט יתן לו הזדמנות.

הנאשם 2 הביע צער וחרטה על מעשיו, ביקש כי בית המשפט יאפשר לו להמשיך בהליך הטיפול, וטען כי הטיפול עוזר לו.

הנאשם 3 טען, כי הוא מודע לחומרת מעשיו ומתנצל עליהם, אמר שההליך הטיפולי עזר לו להתפתח למקומות אחרים, הביע רצון להמשיך בטיפול, ותקווה שלא להגיע שוב למעמד הזה.

דין והכרעה

בסימן א1 לפרק ו' לחוק, שכותרתו "הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה" נקבע עקרון ההלימה כעקרון המנחה בענישה, היינו, ניתן משקל בכורה לשיקולי הענישה של גמול, ונקבע כי בראש ובראשונה, על העונש להלום את חומרת העבירה בנסיבותיה ואת מידת אשמו של הנאשם.

בהתאם לסעיף 40 לחוק, בטרם קביעת מתחם העונש ההולם, יש לבחון האם מעשיהם של הנאשמים מהווים אירוע אחד או יותר. בענייננו, הגם שמדובר בשני מקרים בעלי קווי דמיון באופי העבירות ובאופן בחירת הקרבנות, אשר בוצעו בהפרש של יממה בלבד זה מזה, אינני סבורה כי ניתן לראותם כמסכת אחת המאופיינת במחשבה פלילית אחת ובתכנון פלילי אחד; בהקשר זה ראוי לציין, כי מדובר בשני מקרים פליליים נפרדים ומנותקים זה מזה, שבוצעו במועדים שונים, במקומות שונים בעיר אילת, ע"י הרכב שונה של החבורה (כאשר במקרה החמור יותר השתתפו רק שניים מהנאשמים), ואשר כוונת כלפי מתלוננים שונים, שאין ביניהם כל קשר פרט להיותם קטינים, וכתוצאה מהם נגרמו לכל אחד מהם פגיעות קונקרטיות שונות. על כן, מצאתי כי מן הראוי לקבוע מתחם ענישה נפרד לכל אחד מהאישומים (ראו לעניין זה ע"פ 1605/13 פלוני נ' מדינת ישראל (27.8.14), ע"פ 5834/13 פלוני נ' מדינת ישראל (20.11.14), וכן המבחנים שנקבעו בע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.14)).

מכאן לקביעת מתחמי הענישה.

עבירת השוד, אשר הפכה למרבה הצער לתופעה נפוצה, מבוצעת מתוך רצון לזכות ברווח כספי קל וזמין, תוך אטימות והתעלמות מזכותם של קרבנות העבירה לאוטונומיה על גופם ועל רכושם, ותוך פגיעה בכבודם ובתחושת הבטחון שלהם. במעשיהם, פגעו הנאשמים בערכים המוגנים של זכות הציבור להגנה על שלומו, על שלמות גופו, על כבודו ועל רכושו, וזכותו לתחושת בטחון בכל מקום בו הוא נמצא, ובעיקר בסביבת מגוריו. יפים בהקשר זה דברים שנקבעו בע"פ 9094/12 טספאי נ' מדינת ישראל (28.4.13) (להלן - עניין טספאי):

"אין מחלוקת כי עבירת השוד עבירה חמורה היא. ראשית, פוגעת עבירה זו בקניינו של הקרבן. שנית, וחמור מכך, עבירת השוד פוגעת בביטחונו האישי של הקרבן. תחושת האימה וחוסר האונים בה שרוי קרבן עבירת השוד, והחשש לחייו, מותירים בו לא פעם צלקות חמורות לאורך תקופה

ארוכה. מטעם זה קבע בית המשפט לא אחת כי גם מקום בו לא בוצעה אלימות פיזית בפועל, וכן מקום בו כלל לא הוצג כלי הנשק, ראוי להטיל עונשים מרתיעים על המבצעים עבירות אלו...

מעבר להיבט הכלכלי הטמון בעבירת השוד, ופגיעתה בזכות הקניין של הקרבן, יש לתת את הדעת לפגיעות הרבות הנגרמות לקרבנות העבירה, הן במובן הפיזי והן במובן הנפשי (פגיעות שלא אחת הן קשות ונרחבות יותר מאשר הפגיעות הפיזיות); כאשר הפגיעה בערכים המוגנים היא מוגברת במקרים בהם העבירות מכוונות כלפי אוכלוסיה מוחלטת כקשישים או קטינים, תוך ניצול חולשתם, תמימותם וחוסר האונים שלהם; ולמרבה הצער, הפכו עבירות אלו כלפי קשישים וקטינים לתופעה קשה ויומיומית, אשר יש למגרה. בהקשר זה נקבע בע"פ 5213/06 **וונדמו נ' מדינת ישראל** (9.5.07):

"עבירת השוד בפני עצמה חמורה היא, וכאשר היא מופנית אל החלש והקשיש בחברה שהסיכוי להתנגדותו הוא קטן, היא חמורה שבעתיים. הפגיעה במתלונן חסר הישע אינה אך פגיעה פיזית, אלא יש בה פגיעה בביטחונו של המתלונן להסתובב כרצונו ברחובות העיר ולצאת מביתו כאשר הוא חפץ בכך. פגיעה זו קשה לרפא..."

בפסיקה אף ניתנה התייחסות מיוחדת להתגברות התופעה של שוד מכשירי טלפון נייד יקרים, ולצורך במיגורה. וכך נקבע למשל בע"פ 588/13 **פלוני נ' מדינת ישראל** (27.8.13) (להלן - עניין פלוני):

"למרבה הצער, הפכו, בתקופה האחרונה, מעשי השוד ובעיקר ככל שמדובר בשוד של מכשירים סלולאריים יקרי ערך, לתופעה שניתן להגדירה כ"מכת מדינה", כאשר חדשות לבקרים מדווחים אנו על תקיפה של קורבנות חסרי הגנה, על-ידי שודדים אלימים וחסרי מעצורים, המבקשים לשדוד את רכושם ולזכות ברווח כספי קל וזמין... על רמת הענישה בעבירות אלה, ועל מגמת ההחמרה בענישה לאור התגברות התופעה, ניתן ללמוד מפסיקתו של בית משפט זה..."

בנוגע לתופעה זו של שוד מכשירי טלפון חכמים, ראוי להתייחס להיבט פגיעה נוסף, המתבטא בפגיעה בפרטיות של הקרבן, ובאבדן של מידע אישי שלעתים אין לו תחליף (ראו, למשל ע"פ 5849/13 **בן חיון ואח' נ' מדינת ישראל** (6.10.14) (להלן - עניין בן חיון)).

לאור האמור, נקבע לא אחת בפסיקה, כי ראוי להגיב על עבירת השוד ביד קשה, בדרך של הטלת עונשי מאסר בפועל מוחשיים, על מנת להרתיע את היחיד ואת הרבים מפני ביצועה; וזאת גם כשמדובר בעבירה שלא בוצעה בנסיבות מחמירות או באלימות קשה (ראו, למשל: ע"פ 698/07 **אברמוב נ' מדינת ישראל** (17.6.07); ע"פ 2678/12 **אבו כף נ' מדינת ישראל** (15.1.13); ע"פ 3160/12 **כריסטיאן נ' מדינת ישראל** (21.4.13); ע"פ 5535/12 **כאברי נ' מדינת ישראל** (1.5.13) (להלן - עניין כאברי); ועניין בן חיון).

אשר לעבירה של תקיפה לשם גניבה, זו משלבת בחובה רכיבים של עבירות אלימות ושל עבירות רכוש; הערכים המוגנים בגדרה דומים לערכים המוגנים במסגרת עבירת השוד; ואף בעטיה נוהגים בתי המשפט להטיל עונשים הכוללים רכיב של מאסר בפועל, בהתחשב בין היתר בעוצמת התקיפה ובתוצאותיה. בהקשר זה נקבע ברע"פ 2797/09 **גולן נ' מדינת ישראל** (2.4.09) (להלן - עניין גולן):

"עבירות התקיפה לשם גניבה, ובמיוחד כאשר עבירות אלו מופנות כלפי החלש ותוך שימוש באלמות, הינן חמורות ביותר ויש בהן משום תופעה שיש לעקרה משורש".

(ראו בנוסף, רע"פ 1673/08 מחאג'נה נ' מדינת ישראל (5.3.08), וע"פ 9048/11 מוחמד נ' מדינת ישראל (4.9.08)).

לשם בחינת מדיניות הענישה הנוהגת, הפנה ב"כ המאשימה לפסקי הדין הבאים:

- ע"פ 6007/13 אבו שהאב ואח' נ' מדינת ישראל (20.1.15), בו בעניינם של שני נאשמים בעלי עבר פלילי מכביד, שפעלו כחלק מחבורה של חמישה ששדדה טלפונים ניידים תוך תקיפת בעליהם במהלך אותו יום, הראשון כבן 21 שהודה והורשע בשתי עבירות של שוד בנסיבות מחמירות, והשני כבן 28 שהודה והורשע בעבירות של שוד בנסיבות מחמירות וסיוע לשוד בנסיבות מחמירות; אושרו עונשים של 4 שנות מאסר והפעלת מאסר מותנה בן 8 חודשים במצטבר לראשון, ו-4 וחצי שנות מאסר לשני (תוך אישור קביעת שני מתחמים נפרדים).

- עניין **בן חיון**, בו בעניינם של שני נאשמים, בעלי עבר פלילי, האחד "בגיר צעיר" שהודה והורשע בעבירת שוד, לאחר שתקף אשה בבעיטות ובאגרופים בפניה, גרר אותה ודרך על פניה, עד שהצליח להוציא מידה את הטלפון הנייד; והשני הודה והורשע בעבירות של סיוע לשוד (כאשר המתין לראשון בעת השוד ברכב מונע), וסיוע לאחר לתקוף אשה אחרת לשם גניבת הטלפון שלה; ושניהם הורשעו בעבירות נוספות שעניינן תדלוק רכב שמספרו זויף, מבלי לשלם עבור הדלק; אושרו עונשים של 50 חודשי מאסר והפעלת מאסר מותנה בן 6 חודשים במצטבר לראשון, ו-42 חודשי מאסר לשני (יוער, כי בית המשפט המחוזי קבע מתחם של 3 עד 7 שנות מאסר לעבירת השוד- לגביו קבע בית המשפט העליון כי הרף העליון, גבוה יחסית לפסיקה בעבירות שוד לפי סעיף 402(א) לחוק; מתחם של שנה וחצי עד 3 שנות מאסר לעבירת הסיוע לשוד, ומתחם של 10 עד 18 חודשי מאסר לעבירה של סיוע לתקיפה לשם גניבה).

- ת"פ (מחוזי ב"ש) 23271-01-18 **מדינת ישראל נ' גוסלקר** (31.5.18), בו בעניינו של נאשם בעל עבר פלילי מכביד ונסיבות אישיות קשות, שהודה והורשע בשתי עבירות של תקיפה לשם גניבה, שתי עבירות גניבה, ועבירה של נסיון גניבה; לאחר שבמקרה אחד חטף תיקה של קשישה מעגלת קניות, לאחר שהזיז את הקשישה הצידה, במקרה שני תפס ידה של אשה וחטף את ארנקה, ובמקרה שלישי ניסה לגנוב שקית שהחזיקה אשה ובה ארנקה, אך זו הרחיקה השקית ממנו והוא נמלט; נקבע מתחם עונש אחד, שבין 22 ל-48 חודשים, והוטלו עליו 33 חודשי מאסר בפועל, והפעלת מאסר על תנאי של 5 חודשים, חלקו במצטבר (ובסך הכל 35 חודשי מאסר בפועל).

- עניין **פלוני**, בו בעניינו של קטין (כבן 17 ו-10 חודשים בעת העבירות) נעדר עבר פלילי, שהודה והורשע בעבירות של שוד בנסיבות מחמירות ונסיון לשוד, לאחר שבמקרה אחד שדד ביחד עם אחר מכשיר טלפון נייד מעוברת אורח, תוך שהאחר ניגש אליה מאחור, עיקם את ידה, משך בשיערה, וכשהתנגדה הכה במכות אגרוף בראשה, והוא עמד ליד האחר, וכתוצאה ממעשיהם נגרמו למתלוננת חבלות; ובמקרה השני, ניגש הנאשם אל מתלוננת אחרת, אחז בידה, משך אותה בחוזקה ובעט ברגליה, כשהוא מנסה להוציא מרשותה את הטלפון הנייד, אך נוכח התנגדותה, נותר הטלפון ביד המתלוננת; הוגשו לגביו תסקירים חיוביים, ופורטו נסיבות אישיות לא קלות; אושר עונש של 24 חודשי מאסר בפועל (תוך אבחנה משותפו הבגיר, שנדון ל-36 חודשי מאסר).

- ת"פ (שלום ת"א) 30161-05-12 **מדינת ישראל נ' הוקובי** (28.1.13), בו בעניינו של נאשם בעל הרשעה קודמת

בגינה נדון זמן קצר קודם לעונש מאסר ממושך, שהורשע לאחר שמיעת הראיות בעבירות של תקיפה לשם גניבה וגניבה; לאחר שביחד עם אחר הוביל עובר אורח לסמטה חשוכה באמתלות שווא, שם תקפו אותו באגרופים, הפילו אותו ארצה, בעטו בגופו וריססו את עיניו בגז פלפל, גנבו ממנו ארנק וטלפון נייד, וגרמו לו חבלות שונות; נקבע מתחם שבין 20 ל-30 חודשי מאסר בפועל, והוטלו עליו 30 חודשי מאסר בפועל במצטבר למאסרו בתיק האחר. עם זאת, ראוי לציין, כי במסגרת ערעור (ע"פ 48087-02-13), נקבע כי לעובדה שהתביעה בחרה להאשימו בעבירה של תקיפה לשם גניבה ולא בשוד, יש השלכה על מתחם הענישה, וכי המתחם שנקבע חורג מהענישה הנוהגת; ועל כן הוקל בעונשו ל-18 חודשי מאסר בפועל.

- עניין **גולן**, בו בעניינו של נאשם בעל עבר מכביד, שהודה והורשע בעבירות של תקיפה לשם גניבה וגניבה, לאחר שעקב אחרי קשישה מתל אביב לחולון, ויחד עם אחר תקף אותה כדי לגנוב את תיקה שהכיל 10,000 דולר, השניים משכו את התיק מכתפה, דחפו אותה והפילו אותה לרצפה וגרמו לה שריטות ושפשופים, ונמלטו מהמקום עם התיק; אושר פסק דינו של בית המשפט המחוזי, שהקל בעונשו מ-22 חודשי מאסר בפועל (12 חודשי מאסר בפועל, והפעלת מאסר על תנאי בן 12 חודשים, מרביתו במצטבר), לעונש של 15 חודשי מאסר בפועל; כל זאת לאחר שעבר הליך גמילה ממושך ומשמעותי, ושירות המבחן המליץ בעניינו על הארכת המאסר המותנה.

מנגד, הפנו ב"כ הנאשמים לפסקי הדין הבאים:

- ע"פ 1964/16 **בושנאק נ' מדינת ישראל** (25.5.17), בו בעניינו של נאשם בעל עבר פלילי ישן, שהורשע לאחר שמיעת הראיות בעבירה של נסיון שוד בנסיבות מחמירות, לאחר שנכנס למשרד תחנת דלק כשהוא רעול פנים, דרש מהמתדלק למסור לו את הכסף שברשותו, תוך שתפס בחולצתו, צעק עליו מספר פעמים שימסור את הכסף, ודחף אותו בכח על ארון בעת שניסה להתנגד, עד שהמתלונן הצליח להדוף אותו מחוץ למשרד, והוא ברח; קבע בית המשפט העליון כי לא התקיימו הנסיבות המחמירות שבעבירה, והקל בעונשו (בהסכמת המדינה) מ-24 חודשי מאסר בפועל ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות, לאור שילובו בהליך טיפולי משמעותי וממושך בתחום הסמים.

- ע"פ 2849/13 **מדינת ישראל נ' טגבה** (13.8.13), בו בעניינו של נאשם צעיר, בעל הרשעה אחת, שהודה והורשע בעבירות של שוד בנסיבות מחמירות, פציעה בנסיבות מחמירות ושידול להטרדת עד, לאחר שהגיע ביחד עם אחרים למקום בו שהה המתלונן, משך אותו בחולצתו, הכה אותו, הוציא את תכולת כיסיו לרבות מכשיר טלפון נייד וארנק, פצע אותו בישיבתו בחפץ חד, הכה בפניו ובצלעותיו גם לאחר שהמתלונן נפל ארצה, ולאחר מכן זרק חלק מהרכוש לעברו ונמלט מהמקום; אושר עונש של 6 חודשי מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות, נוכח שיקולי שיקום, וכן אושר מתחם עונש שבין 6 ל-50 חודשי מאסר, לאחר שנקבע שמדובר במעשה ספונטני, שבוצע בנסיבות מיוחדות, לאחר שהוזעק למקום ע"י אחיו הצעיר שטען שהותקף ע"י המתלונן.

- ת"פ (מחוזי מרכז) 25488-08-14 **מדינת ישראל נ' לוין ואח'** (22.3.16), בו בעניינם של 3 נאשמים צעירים, שהודו והורשעו בעבירות של תקיפה לשם גניבה, גניבה ועבירות נוספות, לאחר שבמספר הזדמנויות גנבו בתחבולות שונות טלפונים ניידים מקטינים צעירים (ראוי לציין, כי רמת האלימות שננקטה על ידם מינורית ומסתכמת בחטיפת הטלפון מהיד); לגבי שניים מהם (אחד נעדר עבר פלילי שהורשע בשתי עבירות של תקיפה לשם גניבה ועבירות נוספות, והשני בעל עבר פלילי, שהורשע בעבירה אחת של תקיפה לשם גניבה ועבירות נוספות) הטיל בית המשפט 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, תוך חריגה מהמתחם משיקולי שיקום; ולגבי השלישי (בעל עבר פלילי שהורשע בשתי עבירות של תקיפה לשם גניבה ועבירות נוספות) הוטל עונש של 12 חודשי מאסר בפועל.

- ת"פ (מחוזי ת"א) 53805-07-12 **מדינת ישראל נ' אינדזיאשוולי ואח'** (29.4.13), בו בעניינם של שני צעירים נעדרים עבר פלילי, שהודו והורשעו בעבירות של שוד בנסיבות מחמירות ומעשי פזיזות ורשלנות ברכב, לאחר שבעודם רכובים על אופנוע, ניגשו לנתין זר, שאלו אותו אם יש לו טלפון נייד, כשאחד מהם התייצג בכזב כשוטר, חטפו מידי את הטלפון, וכשהתנגד, ניסה אחד מהם להכותו באמצעות קסדה, ובהמשך נמלטו משוטרים בנסיעה פראית; נקבע מתחם של שנה עד 4 שנות מאסר, והוחלט לחרוג ממנו משיקולי שיקום, ולהטיל עליהם 6 חודשי מאסר בעבודות שירות.

- ת"פ (מחוזי מרכז) 19933-12-12 **מדינת ישראל נ' גיטרמן** (22.12.13), בו בעניינו של נאשם צעיר, נעדר עבר פלילי, שהודה והורשע בעבירות של שוד בחבורה ותקיפה לשם גניבה, לאחר שבמקרה אחד, יחד עם שני קטינים שדד קטין, תוך שהפילו אותו ארצה, בעטו בו כשהוא על הארץ, וגנבו ממנו טלפון נייד ואוזניות, ובמקרה שני אחד מחבריו הקטינים תקף קטין במכה בגבו שגרמה לנפילתו ארצה, והשניים גנבו את הטלפון הנייד שנפל מידו; נקבע מתחם עונש שבין שנה ל-4 שנות מאסר, ולאחר התלבטות החליט בית המשפט לחרוג ממנו משיקולי שיקום, לאור תסקיר חיובי, כוונתו להתגייס לצבא, ונוכח העובדה ששותפיו לעבירה קטנים ממנו בחודשים ספורים ונדונים בבית המשפט לנוער; ועל כן הוטלו עליו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות.

הסנגורים הגישו פסקי דין נוספים, בהם הוטלו עונשי מאסר בעבודות שירות או ענישה פחותה, אולם לטעמי לא ניתן ללמוד מהם לענייננו, חלקם בשל השוני הרב בטיב העבירות ונסיבותיהן (בעיקר לגבי מידת האלימות שננקטה), וחלקם מאחר שמדובר בהסדרי טיעון ששיקוליהם עמם (ת"פ (מחוזי מרכז) 11805-05-15 **מדינת ישראל נ' אגבייב** (12.7.18)- סיוע לשוד שהתבטא בהמתנה בקטנוע; ת"פ (מחוזי ב"ש) **מדינת ישראל נ' אוריין ואח'** (7.6.18)- תקיפה הגורמת חבלה של ממש בצוואת חדא; ת"פ (מחוזי ת"א) 47189-04-16 **מדינת ישראל נ' ירוחם** (21.2.17)- קשירת קשר לעוון ונסיון לתקיפה לשם גניבה שלא יצא לפועל, כשהתביעה עתרה לשל"צ וצו מבחן; ת"פ (מחוזי ב"ש) 50902-06-16 **מדינת ישראל נ' אבו סבית** (24.5.18)- הסדר טיעון "סגור", קשיים ראייתיים; ע"פ 5611/16 **סלב נ' מדינת ישראל** (14.9.17)- קשירת קשר לפשע ונסיון לשוד סניף בנק שלא צלח; ת"פ (מחוזי חיפה) 20217-10-14 **מדינת ישראל נ' מריסאת ואח'** (23.6.16)- הסדר טיעון "סגור" נוכח קשיים ראייתיים; ת"פ (מחוזי ת"א) 25035-10-10 **מדינת ישראל נ' בן יוסף** (12.7.12)- קשירת קשר לפשע ושוד של סניף בנק, לא המבצע העיקרי, המתין מחוץ לסניף; ע"פ 3879/12 **פלוגי נ' מדינת ישראל** (30.1.13)- הסדר טיעון "סגור"; ת"פ (מחוזי ת"א) 46874-01-12 **מדינת ישראל נ' אל עיסאוי ואח'** (18.4.13)- הסדר טיעון מקל נוכח קשיים ראייתיים; עניין **טספאי-שוד בנק תוך איום, מקרה חריג המעיד בעיקר על ייאוש**; ת"פ (מחוזי חיפה) 45847-02-16 **מדינת ישראל נ' איזוטוב** (8.9.16)- שוד בנק באמצעות פתק; ת"פ (מחוזי חיפה) 13368-10-12 **מדינת ישראל נ' כהן** (19.5.13)- שוד בנק באמצעות פתק).

ראוי להפנות בנוסף לעניין **כאברי** בו אוחדו שני ערעורים; האחד עניינו בנאשם שהורשע בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות, בצוואת עם אחר, לאחר שקשרו קשר לשדוד עוברת אורח, תלשו את תיקה מאחיזתה, וניסו לחטוף בכח את מכשיר הטלפון הנייד שלה, וכשהתנגדה, הפיל אותה הנאשם ארצה, הכה בפניה וגרם לה לחבלות בלחי; השני עניינו בנאשם שהורשע בעבירות של שוד ושיבוש הליכי משפט, לאחר שחטף מידי עוברת אורח מכשיר טלפון נייד, ולאחר שרדפה אחריו והשיגה אותו, דחף אותה והפילה ארצה, וכשהצליחה לתפוס את הטלפון, ניסה לחטוף אותו שוב מידיה, ובהמשך הציג עצמו בכזב כאדם אחר. בפסק הדין קבע בית המשפט העליון, כי אכן יש לפעול להעלאת רף הענישה לגבי שתי עבירות השוד, אך באופן מתון והדרגתי, ולכן הקל בעונשם של המערערים והטיל על הראשון 46 חודשי מאסר בפועל, ועל השני 40 חודשי מאסר בפועל.

לאור השונות הרבה בענישה בעבירות השוד, כעולה מפסקי הדין שהגישו ב"כ הצדדים, נקבע בפסיקה ענפה, כי מאחר שקיימת קשת רחבה של מעשי שוד, מתחמי הענישה ייקבעו לקבוצות מעשים הדומים בנסיבותיהם, זאת לאחר בחינת מידת הפגיעה שלהם בערכים החברתיים ומדיניות הענישה הנוהגת, בהתאם לנסיבות המקרה ומידת חומרתו, היינו, לאור רמת האלימות שהופעלה, שאלת השימוש בנשק לרבות סוג הנשק, מידת התכנון שקדם לעבירה, שאלת ביצוע העבירה בחבורה, זהות או אפיון הקרבן וכיוצ"ב (ראו למשל ע"פ 4841/13 ספי ואח' נ' מדינת ישראל (6.2.14), ע"פ 772/13 יחיא נ' מדינת ישראל (29.6.14), וע"פ 5653/13 בידון ואח' נ' מדינת ישראל (2.1.14)).

בעת בחינת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות שבאישום הראשון, יש להביא בחשבון לחומרא את העובדה שהעבירות בוצעו כלפי שני קטינים (כשלמתלון א' טרם מלאו 17 שנה), המהווים "טרף קל", בעיקר בהולכם ברחוב באישון לילה; תוך שהנאשמים פועלים בצוותא חדא, כשפערי הכוחות ביניהם לבין הקטינים רב, שכן דובר בשלושה נאשמים בוגרים, אל מול שני קטינים; את העובדה שהעבירה בוצעה לאחר תכנון מסוים, כאשר הנאשמים ראו את הקטינים והחליטו לשדוד אותם, ופעלו במידה מסוימת של תחכום, עת פנו אליהם תחילה וביקשו לבצע שיחה מהטלפון הנייד שלהם, תוך ניצול תמימותם ואמונם של הקטינים, אשר אחד מהם אף מסר לנאשמים את הטלפון הנייד שלו.

כעולה מכתב האישום, הנאשמים פעלו כגוף אחד, כאשר לכל אחד מהם היה תפקיד פעיל ומשמעותי בעבירה (תחילה משך אחד מהם את תיקו של המתלון א' והאחרים דחפו אותו, ולאחר מכן שלושתם תקפו אותו בצוותא); השלושה פעלו בבריונות ובאכזריות כלפי המתלון א', כאשר על אף שהחבר מסר להם את הטלפון הנייד שלו, הם לא הסתפקו בכך וביקשו לבדוק את תיקו של המתלון א', תוך שהכו והשפילו אותו, הרבה מעבר לנדרש לשם גניבת תיקו, דחפו אותו ארצה בעוצמה, באופן שמשקפיו, אופניו ותיקו נפלו יחד עמו, וכשהצליח להתרומם, שבו ודחפו אותו לרצפה, והמשיכו להכותו באגרופים ובבעיטות; כאשר במהלך האירוע, איש מהם לא התעשת, התחרט או חדל ממעשיו, והם הפסיקו את התקיפה רק בזכות התערבותה של שכנה שהבחינה במתרחש, ונמלטו מהמקום, לא לפני שנטלו עמם את תיקו של המתלון א'.

עוד יש להביא בחשבון את הנזק הנפשי הרב שנגרם למתלון א' (ויש להניח כי גם לחברו) כתוצאה מהאירוע, את תחושות הפחד, האימה וחוסר האונים בהן היה נתון בעת שהוכה באכזריות על ידי שלושה בוגרים, בשעת לילה מאוחרת, ואת השלכותיהם הקשות של המעשים על חייו ועל תחושת הבטחון שלו, כעולה גם מתצהיר הנפגע שהוגש. בנוסף, יש לשקול את הנזק שעלול היה להגרם כתוצאה מהתנהגותם האלימה והבריונית של הנאשמים, כאשר ניתן לומר, כי אך בנס (ונוכח התערבות השכנה) לא נגרמו למתלון א' נזקים גופניים קשים כתוצאה ממעשיהם.

אשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות שבאישום השני, יש להביא בחשבון לחומרא את העובדה כי במקום שהנאשמים 1 ו-2 יפנימו את חומרת מעשיהם באירוע הראשון, הם יצאו פעם נוספת לרחוב באישון לילה, כשהם תחת השפעת אלכוהול, ואף הסלימו את חומרת מעשיהם; את העובדה ששוב בחרו קרבן צעיר (המתלון י' היה כבן 16 בלבד) שהלך בגפו ברחוב, כששוב מאזן הכוחות לטובתם; ושוב פעלו תוך ניצול תמימותו ואמונו של הקטין, עת ביקשו ממנו לבצע שיחה מהטלפון הנייד שלו, והוא אפשר להם; ולאחר שביקש לקחת מהם את הטלפון בחזרה, החלו להכותו. בהקשר זה אציין, כי נוכח התכנון המסוים שהיה כרוך בעבירה שבאישום הראשון, כעולה מכתב האישום, החזרה לביצוע מעשים דומים למחרת היום, והחזרה על שיטת הביצוע של בקשה לבצע שיחת טלפון; הרי שניתן לקבוע כי מדובר בעבירה שבוצעה לאחר תכנון מוקדם, וכי אין מדובר בעבירת שוד ספונטנית (שעל פי הפסיקה, יכולה להצדיק לעתים קביעת מתחם עונש מקל, שתחתיתו ב-6 חודשי מאסר בפועל, ראו למשל ע"פ 7655/12 פייסל נ' מדינת ישראל (4.4.13)).

גם באירוע זה, הנאשמים 1 ו-2 פעלו כגוף אחד, ולכל אחד מהם היה תפקיד משמעותי ופעיל בביצוע העבירה, כאשר גם אם היה זה הנאשם 1 שהחל לנקוט באלימות כנגד המתלונן י', הרי שהנאשם 2 הצטרף למעשים ותקף אותו ברמת אלימות לא פחותה; הנאשמים 1 ו-2 הפגינו אלימות ואכזריות כלפי המתלונן י', כאשר הנאשם 1 אחז בצווארו, הובילו למקום מבודד, צעק ואיים עליו, והכה אותו באמצעות בקבוק בירה, והנאשם 2 הורה לו לשכב על הרצפה; וגם לאחר שהמתלונן י' ביקש שיניחו לו לנפשו ויקחו את הטלפון, השניים לא הסתפקו בנטילת הטלפון הנייד, והנאשם 2 שב והכה בבטנו בבקבוק, וסטר לו על פניו; כאשר גם במקרה זה הנאשמים 1 ו-2 לא התחרטו ולא חדלו ממעשיהם, והאירוע נפסק רק משום שהמתלונן י' הצליח להמלט מהמקום, וגם אז המשיכו הנאשמים 1 ו-2 במעשיהם וזרקו לעברו את בקבוקי הבירה שהיו בידיהם.

עוד יש להביא בחשבון את הנזקים הפיזיים והכלכליים שנגרמו למתלונן י', אשר נפילת הכתר מאחת משיניו והנזק שנגרם למשקפיו מעידים על עוצמת המכות שהפליאו בו הנאשמים 1 ו-2; ובעיקר את הנזקים הנפשיים שנגרמו לו, הן תחושת האימה, ההשפלה, חוסר האונים, והחשש לחייו בעת האירוע, והן ההשלכות הקשות של האירוע על חייו ועל תחושת הבטחון שלו, כעולה מתצהיר הנפגע שהוגש. גם במקרה זה, יש לשקול את פוטנציאל הנזק הגבוה של מעשיהם האלימים של הנאשמים 1 ו-2, שבאורח נס לא הסתיימו בנזקים גופניים קשים למתלונן י'; ובהקשר זה ראוי לציין כי מעבר לכך שהיה על הנאשמים לשקול גם אפשרות מסתברת של התנגדות מצד הקרבן, שיכולה היתה להביא לסיום האירוע בתוצאה קשה, בענייננו פוטנציאל הסיכון גבוה, נוכח ביצוע העבירה תוך שימוש בכח ובבקבוקי בירה כלפי נער צעיר.

בנוגע לשני האירועים, לא מצאתי כי מתקיימים אי אלו שיקולים לקולא.

אשר לגילם הצעיר של הנאשמים, ומעבר להסתייגויות שהובעו בפסיקה בנוגע לסוגיית ה"בגירים הצעירים", לא מצאתי כי מתקיימות בענייננו נסיבות מקלות הקשורות בגילם של הנאשמים (בעת ביצוע העבירות היה הנאשם 2 בן 18 ו-11 חודשים; הנאשם 1 היה בן 19 וחצי; והנאשם 3 היה בן 20 ו-5 חודשים); ולא מצאתי כל בסיס לכך שבשל גילם נפגעה יכולתם להבין את הפסול שבמעשיהם או את משמעותם; כך שגילם הצעיר של הנאשמים יישקל רק במסגרת הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות.

אשר לעובדה שהעבירות בוצעו לאחר שהנאשמים צרכו אלכוהול, הרי שלא הונחה בפני תשתית ראייתית מספקת לגבי כמות האלכוהול שצרכו הנאשמים, או לגבי השפעתה על מצבם; ובכל מקרה מדובר במי שנכנסו במודע ומרצון למצב של צריכת אלכוהול, כך שגם לו היו פועלים במצב של שכרות (מה שכאמור לא הוכח בענייננו) לא היתה עומדת להם הגנה על פי החוק, אלא להיפך, היתה עומדת לחובתם החזקה הקבועה בסעיף 34ט(ב) לחוק. משכך, לא ניתן לראות בעניין השימוש באלכוהול משום קרבה לסייג לאחריות פלילית, או נסיבה כלשהי לקולא, ולהיפך, יש בעובדה שהנאשמים צרכו אלכוהול באופן מופרז (ובעיקר הנאשמים 1 ו-2 שעשו זאת גם באירוע השני, לאחר שידעו כיצד השפיע האלכוהול לכאורה על מעשיהם, ומבלי שהיה באירוע הראשון כדי לטלטל את עולמם) משום נסיבה לחומרא.

לאור כל האמור לעיל, בשים לב לנסיבות ביצוע העבירות, למידת הפגיעה הגבוהה בערכים המוגנים, ולמדיניות הענישה הנוהגת, בשינויים המחויבים לענייננו; אני קובעת כי מתחם העונש ההולם לעבירות שביצעו הנאשמים באישום הראשון, נע בין 10 ל-24 חודשי מאסר בפועל; ולגבי האישום השני, מתחם העונש ההולם לעבירות שביצעו הנאשמים 1 ו-2, נע בין 24 ל-60 חודשי מאסר בפועל; כל זאת לצד ענישה נלווית, הכוללת פיצוי למתלוננים.

אשר לגזירת דינם של הנאשמים, הרי שבחינת הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, מעלה כי מרביתן הן נסיבות לקולא, ואף ב"כ המאשימה הסכים כי יש לדון אותם ברף הנמוך של המתחמים שנקבעו. בהקשר זה ראוי לציין את גילם הצעיר של הנאשמים (הנאשם 1 כיום בן 20 ו-10 חודשים; הנאשם 2 בן 20 ו-3 חודשים; והנאשם 3 בן 21 ו-10 חודשים); הודאתם המיידית בעבירות, תוך חסכון בעדויות הקטינים; את עברם הנקי; את נסיבותיהם האישיות, כמפורט בתסקירים; את תקופת המעצר הטראומטית לראשונה בחייהם, ולאחריה שהות ארוכה בתנאים מגבילים; את העובדה שמדובר במי שהיו חיילים בשירות סדיר, אשר בעקבות ההליך המשפטי שוחררו מהמשך השירות (הגם שבעניינם של הנאשמים 1 ו-2 אין מדובר בשירות צבאי תקין, כאשר הנאשם 1 נפקד מהשירות בסמוך לביצוע העבירות, והנאשם 2 אף נשפט בגין עריקות, אם כי אחריה שב לשירות הצבאי); ואת הפגיעה הקשה שתהא לעונש מאסר עליהם ועל בני משפחותיהם, בין היתר לאור גילם, ולאור ההליך הטיפולי בו שולבו (כך גם להערכת שירות המבחן).

אמנם, לגבי כל אחד מהנאשמים, ציין שירות המבחן גם קיומם של גורמי סיכון, כאשר לגבי הנאשמים 1 ו-2 אף בולט קושי לקחת אחריות מלאה על מעשיהם ונטיה להשליך את ביצוע העבירות על השימוש באלכוהול; ואולם, כל הנאשמים עברו כברת דרך בהליך הטיפולי, באופן שחל שיפור בנוגע לגורמי הסיכון האמורים, ובהתאמה ניכרה בנוגע לשלושתם הפחתה משמעותית במידת הסיכון לביצוע עבירות דומות בעתיד.

כאמור, הנאשמים כולם שולבו, עוד במסגרת הליך המעצר, בהליך שיקומי משמעותי, הן במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות, והן במסגרת שירות המבחן; כאשר נוכח האמור בתסקירים הראשונים שהוגשו לגבי הנאשמים, החלטתי ביום 13.7.18 לקבל את בקשת הסנגורים לקבלת תסקירים משלימים, ולבחון את התנהלותם במסגרות הטיפוליות תקופה נוספת לפני מתן גזר הדין (אם כי הבהרתי כי "אין בהחלטה זו כדי להעיד על קבלת המלצות שירות המבחן, או על העונש שייגזר עליהם בסופו של דבר"). בהמשך, עדכן שירות המבחן בנוגע להתקדמות הממשית שחלה בעניינם של הנאשמים בתקופת הדחיה.

עם זאת, ייאמר במאמר מוסגר, כי כעולה מהתסקירים, אף אחד מהנאשמים לא ביצע את העבירות על רקע התמכרות לאלכוהול, אלא לאחר שצרכו אלכוהול באופן רצוני ומודע, כשלא ברורה מידת הקשר בין צריכת האלכוהול לבין ההתנהגות האלימה שנקטו; ובנוסף, למרות הדחיה הארוכה, חלה התקדמות "דרמטית" רק בענייניו של הנאשם 3, אשר הצליח להתחיל לבחון את גורמי הסיכון במצבו, נוטל אחריות מלאה על מעשיו, מביע חרטה ובושה ואמפתיה כלפי המתלונן והנזקים שנגרמו לו, והוא מצליח לחשוף תכנים משמעותיים בטיפול; ואילו בעניינם של הנאשמים 1 ו-2 עולה, כי התקדמותם בהליך הטיפולי איטית יותר.

מכל מקום, לאור שיתוף הפעולה העקבי והמתמשך עם גורמי הטיפול, והשיפור שחל בנאשמים בעקבות הטיפול, המליץ שירות המבחן לגבי כל הנאשמים על ענישה הכוללת צו מבחן ומאסר בדרך של עבודות שירות.

אין ספק כי הנאשמים עברו כברת דרך בטיפול, וכי להליך הטיפולי ולסיכויי שיקומם יש לתת משקל ממשי בגזירת עונשם, וכי בחוק ניתן משקל נכבד גם לשיקולי השיקום, לצד שיקולי הגמול וההלימה; כאשר לפי סעיף 40 לחוק, במקרה בו בית המשפט מצא שהנאשם השתקם או שיש סיכוי של ממש שישתקם, הוא רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם, ולקבוע את עונשו לפי שיקולי שיקומו.

בעניינו, מצאתי כי אכן יש מקום לחרוג לקולא ממתחמי העונש ההולם לאור שיקולי השיקום של הנאשמים; ואולם, נראה לי כי בעניינם של הנאשמים 1 ו-2, נוכח חומרת העבירות ונסיבות ביצוען, וחומרת הפגיעה בערכים המוגנים ובאינטרס הציבורי (וגובה המתחמים שנקבעו בהתאם לכך), ולאור העובדה שמדובר בשני אירועים שבוצעו זה אחר זה, לא ניתן לחרוג חריגה כה קיצונית מהמתחם עד להמנעות מהטלת מאסר מאחורי סורג ובריח, כהמלצת שירות המבחן. לפיכך, יוטלו על הנאשמים 1 ו-2 עונשי מאסר בפועל, אך לתקופה קצרה משמעותית מזו שהיתה מוטלת עליהם לולא ההליך הטיפולי.

בעניינו של הנאשם 3, מאחר שהוא הורשע בעבירה אחת בלבד, הקלה יחסית מבין השתיים, כאשר הרף התחתון של המתחם שנקבע בעניינו עומד על 10 חודשי מאסר, ולאור התקדמותו הממשית בהליך השיקומי; אני סבורה כי ניתן בעניינו לשקול הטלת עונש מאסר לריצוי בעבודות שירות, ועל כן לא ייגזר דינו עתה, אלא לאחר קבלת חוות דעת של הממונה על עבודות השירות.

לאור כל האמור לעיל אני דנה את הנאשמים 1 ו-2 לעונשים הבאים:

1. מאסר בפועל למשך 20 חודשים, בניכוי ימי מעצרם מיום 29.7.17 ועד 5.9.17.
2. מאסר על תנאי לתקופה של 12 חודשים, והתנאי הוא שמי מהנאשמים לא יעבור כל עבירת רכוש או אלימות, מסוג פשע, תוך 3 שנים מיום שחרורו.
3. מאסר על תנאי לתקופה של 6 חודשים, והתנאי הוא שמי מהנאשמים לא יעבור כל עבירת רכוש או אלימות, מסוג עוון, תוך 3 שנים מיום שחרורו.
4. כל אחד מהנאשמים 1 ו-2 ישלם פיצוי בסך ₪ 3,000 למתלונן א', ופיצוי בסך ₪ 6,000 למתלונן י'.

המזכירות תעביר העתק גזר הדין לשירות המבחן.

זכות ערעור תוך 45 יום מהיום.

גילת שלו, שופטת

ניתן היום, ט' טבת תשע"ט, 17 דצמבר 2018, במעמד הצדדים.